

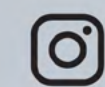
Röportaj
Şenay Alsan

SANAT VE TOPLUM

sanat eseri toplumsal derinlik taşımalı

www.qartspace.com

@qartspace

SANAT VE TOPLUM

sanatın toplumla bağ kurma gücü

ŞENAY ALSAN'IN SANATA KATKILARI

Sanat benim için geçmişti tanımanın ve farklı insan deneyimlerini anlamanın güçlü yollarından biri. Gerek akademik ortamlarda gerekse sivil toplum kuruluşlarında sanat üzerine düşünce alışverişinde bulunmak yaşam biçimimin önemli bir parçası.

Sanat tarihini seçmemde, sanata duyduğum derin ilgi ve eserlerin ortaya çıktıkları dönemin insanını, düşüncesini ve yaşamını anlama merakım belirleyici oldu. Sanat benim için geçmişti tanımanın ve farklı insan deneyimlerini anlamanın güçlü yollarından biri. Bu alana duyduğum sevgi, eğitimim ve akademik çalışmalarım boyunca sanatın tarihsel gelişimini, kültürel çevresini ve toplumsal yaşamla ilişkisini araştırma isteğimi besledi.

Sanat tarihi eğitimimi Mimar Sinan Üniversitesi'nde lisans, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yüksek lisans ve Marmara Üniversitesi'nde doktora düzeyinde tamamladım. Çalışmalarında Türk sanatı, mimari süsleme ve ikonografi başta olmak üzere sanat tarihinin farklı alanlarına odaklandım. Kitaplarımda Türk mimari süsleme sanatındaki figürleri, sanat ve yaratıcılığın tarihini ve Boğaziçi'nin mimari mirasını ele aldım. Üniversitelerde lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde sanat tarihi, çağdaş sanat, kavramsal sanat, mitoloji, ikonografi

ve estetik dersleri verdim. Akademik eğitim ortamlarının yanı sıra çeşitli sivil toplum topluluklarında da seminerler aracılığıyla sanat ve sanat tarihi üzerine dersler yürüttüm. Farklı katılımcılarla bir araya gelmek ve sanat üzerine düşünce alışverişinde bulunmak, bilgi ve deneyimimi paylaşma biçimimin önemli bir parçası.

Feminist sanat ve kadınların sanat tarihindeki yeri de akademik çalışmalarımın önemli bir bölümünü oluşturuyor. Bu alandaki ulusal ve uluslararası makalelerimin yanı sıra, kadınların sanattaki temsili, sanat üretimindeki konumu ve sanatçı kimliğiyle görünürlük kazanmaları üzerine çeşitli kongre ve bilimsel toplantılara katıldım. Uluslararası İstanbul Kadın Filmleri Festivali'nde jüri üyesi olmak, kadınların sinemadaki üretimlerini yakından değerlendirme imkânı sundu. Bu deneyim, kadın yönetmenlerin farklı bakış açılarını ve sinema dillerini, kadın deneyimini ele alış biçimleriyle birlikte değerlendirmeme katkıda bulundu.

Sanat eserinin kalıcılığını sağlayan unsurlar, toplumsal bir derinliği olması, dönüştürücü ve özgün bir söylem sunabilmesidir.

Sizce bir sanat eserinin kalıcı hale gelmesini ve sanat tarihinde yer edinmesini sağlayan unsurlar nelerdir?

Bir sanat eserinin kalıcılığı, yalnızca teknik ustalığına ya da estetik etkisine bağlı değildir. Eserin üretildiği dönemin koşullarıyla kurduğu ilişki, taşıdığı düşünsel ve kültürel anlam, izleyicide bıraktığı etki ve farklı dönemlerde yeniden yorumlanabilme gücü de önemlidir. Bazı eserler, kendi zamanlarının ötesine geçerek insanın ortak deneyimlerine temas eder; bu nedenle her kuşakta yeni anlamlar kazanır ve sanat tarihindeki yerini korur.

Özgün bir ifade dili ve dönüştürücü bir yaklaşım, bir eserin kalıcılığını güçlendiren unsurlar arasındadır. Alışılmış estetik yargıları sorgulayan, toplumsal kabulleri görünür kılan ya da sanatın sınırlarını genişleten eserler, kendi dönemlerinde yeni tartışmaların önünü açabilir. Kadın sanatçıların sanat tarihinde yer edinme mücadelesi bu açıdan önemli bir örnektir. Üretimleri uzun süre geri planda bırakılmış kadın sanatçıların yeniden değerlendirilmesi, yalnızca sanat tarihindeki eksikleri tamamlamaz; sanatın kimler tarafından, hangi koşullarda üretildiğine ilişkin bakışımızı da değiştirir. Kalıcı eser, bu yönüyle, zaman içinde etkisini sürdüren ve her karşılaşmada yeniden düşünmeye imkân veren eserdir.

İtibarını ve kültürel değerini güçlendirmek isteyen markalara, sanatla iş birliği konusunda ne tür önerilerde bulunursunuz?

Markaların sanatla kurduğu ilişkinin kalıcı bir kültürel değer yaratabilmesi için sanatı yalnızca görünürlük sağlayan bir sponsorluk ya da reklam aracı olarak görmemesi gerektiğini düşünüyorum. Küratoryal açıdan bu ilişki, bir projeye kaynak sağlamanın ötesinde; sanatçıların, kültür kurumlarının ve izleyicilerin ihtiyaçlarını gözetken, karşılıklı güvene dayalı bir ortaklık kurmayı gerektiriyor. Markanın katkısı, sanatsal içeriğin önüne geçmek yerine üretim sürecini desteklemeli; sanatçının ifade özgürlüğünü ve projenin kendi niteliğini korumalıdır.

Bu nedenle kısa süreli, tek seferlik etkinliklerden çok; araştırma, üretim, sunum ve izleyiciyle buluşma aşamalarını

birlikte düşünen uzun soluklu projelere ihtiyaç var. Bir sergi ya da kültür-sanat programı yalnızca açılış günüyle sınırlı kalmamalı; hazırlık sürecine, sanatçıların üretim koşullarına, içerik araştırmasına ve projenin farklı izleyici gruplarına nasıl ulaşacağına da önem vermeli. Markaların kültür kurumlarıyla ve bağımsız sanat aktörleriyle süreklilik taşıyan iş birlikleri geliştirmesi, bu çalışmaların tek bir kampanyanın parçası olmaktan çıkıp gerçek bir kültürel katkıya dönüşmesini sağlayabilir.

Küratoryal yaklaşımın önemli bir boyutu da sanatçılar ve eserler arasında anlamlı bir bağ kurarken izleyici için düşünmeye ve karşılaşmaya açık bir alan oluşturmaktır. Markaların desteklediği projelerde farklı kuşaklardan ve disiplinlerden sanatçılara yer verilmesi, alışılmış anlatıların dışında kalan üretimlerin görünürlük kazanmasına katkıda bulunabilir. Bununla birlikte, çeşitlilik yalnızca proje iletişiminde kullanılan bir söylem olarak kalmamalı; sanatçı seçiminden içerik geliştirmeye, sergileme biçiminden izleyiciyle kurulan ilişkiye kadar bütün süreçte karşılık bulmalıdır.

Kültürel mirasın korunması ve çağdaş üretimle ilişkilendirilmesi de markaların uzun vadeli katkı sunabileceği alanlardan biri. Bu yaklaşım, geçmiş olduğu gibi sunmakla sınırlı kalmamalı; mirasın farklı yorumlara açılmasına ve günümüz izleyicisiyle ilişki kurmasına imkân tanımalı. Dijital müzecilik ve çevrimiçi sergileme gibi alanlarda geliştirilecek projeler, koleksiyonların ve sanat içeriklerinin farklı izleyicilerle buluşmasını sağlayabilir. Ancak burada da teknolojiyi tek başına bir yenilik unsuru olarak değil, içeriği, erişilebilirliği ve izleyici deneyimini güçlendiren bir araç olarak değerlendirmek gerekir.

Bir markanın sanat alanına katkısını yalnızca sağladığı bütçe ya da projenin ulaştığı görünürlük üzerinden değerlendirmiyorum. Asıl önemli olan, iş birliğinin sanatçılara nasıl bir üretim olanağı sunduğu, izleyiciyle nasıl bir ilişki kurduğu, kültür kurumlarıyla ne ölçüde kalıcı bağ geliştirdiği ve sanatsal içeriğe ne kattığıdır. Sanatla kurulan ortaklığın samimiyeti, projenin iletişim dilinden çok uygulama biçiminde ve zaman içinde sürdürülüp sürdürülmediğinde anlaşılır. Markaların bu sorumluluk bilinciyle hareket etmesi, sanatın bağımsızlığını gözetirken kültürel yaşamı da destekleyen nitelikli ve sürdürülebilir projelerin önünü açabilir.